

ति बुद्ध्या कम्पं मा कार्ष्णं । यतो वयमूर्जं विभ्रतो धारयमाणानक्षीणान्नानिव यु-
ष्मनिमसि । आ इमः आगताः स्मः । यथा यूयमूर्जं विभ्रतः तथाहमपि ऊर्जं वि-
भ्रत् धारयन् सुमनाः शोभनमनस्कः सुमेधाः शोभनधारणाप्रज्ञोपेतः मनसा दुःख-
रहितेन मोदमानः कृष्यन् वो युष्मान्गृह्णामि आगहामि । एमः ऐमीत्यात्मनि
विकल्पेन बहुवचनमस्मदो द्वयोश्चेत्युक्तेः [पा० १.२.५१.] ॥ ४१ ॥

येषामध्येति प्रवसन्त्येषु सौमनसो ब्रुः ।

गृह्णानुपह्वयामहे ते नो ज्ञानतु ज्ञानतः ॥ ४२ ॥

अनुष्टुप् । प्रवसन्देशान्तरं गहन्यजमानो येषामध्येति । इक् स्मरणे । यान्गृहा-
न्स्मरति । अधीगर्धदेशां कर्मणीति [पा० २.३.५२.] षष्ठी । गृहंविषयं ज्ञेयं स-
दा चिन्तयतीत्यर्थः । तथा येषु गृहेषु यजमानस्य ब्रुः सौमनसो सुमनसो भावः
प्रीत्यतिशयः । वयं तान्गृह्णानुपह्वयामहे आह्वयामः । गृहाभिमानी देवोऽस्मत्स-
मीपमागहत्वित्यर्थः । तेन गृहदेवा आहुताः सन्तः ज्ञानतः उपकाराभिज्ञानोऽस्मा-
न्ज्ञानतु । एते कृतघ्ना न भवन्तीत्यवगहन्तु ॥ ४२ ॥

उपहृता इह गाव उपहृता अज्ञावयः ।

अथोऽन्नस्य कीलाल उपहृतो गृहेषु नः ।

क्षेमाय वः शाल्यै प्रपद्ये शिवः शम्भोः शम्योः शम्योः ॥ ४३ ॥

अवसाना महापङ्क्तिः । यस्या अष्टाङ्गाः षट् पादाः सा महापङ्क्तिः । पञ्चमो
नवार्णस्तेनैकाधिका । इह गृहेषु गाव उपहृताः धेनवो बलीवर्दाश्च सुखेन ति-
ष्ठत्वित्येवमनुज्ञाताः । तथा इह गृहेषु अज्ञावयः उपहृताः । अज्ञात्वाविवज्ञाति-
द्वययुक्ताः पशवः उपहृताः सुखेन वर्तन्तामित्यस्माभिरनुज्ञाताः । अथो अपि च अ-
न्नस्य कीलालः अन्नसम्बन्धी (23.) रसविशेषो नोऽस्मदीयेषु गृहेषु उपहृतः स-
मृद्धो भवत्वित्येवमस्माभिरनुज्ञातः ॥ का० [४.१२.२३.] क्षेमाय व इति प्रविशती-
ति । हे गृहा वो युष्मान्प्रपद्ये प्राप्नोमि । किमर्थम् । क्षेमाय विद्यमानस्य वसु-
नो रक्षणं क्षेमस्तदर्थम् । शाल्यै मम सर्वानिष्टशमनाय । शम्योः शमिति सुख-
नाम [निघ० ३.६.] तत्कामयते इति शम्युः । इदम्युरिदं कामयमान इति [निर्ह०